

নলিনীবালা দেৱীৰ “নাটঘৰ”

কবিতাটোৰ মূল সাৰাংশ

“নাটঘৰ” কবিতাটোৰ মূল বিষয়বস্তু হৈছে সংসাৰ আৰু মানুহৰ জীৱন যাত্ৰা। কবিয়ে এই সমগ্ৰ পৃথিৱীখনক এখন ‘নাটঘৰ’ অৰ্থাৎ থিয়েটাৰ বা ৰংগমঞ্চৰ সৈতে তুলনা কৰিছে।

- **সংসাৰ এখন ৰংগমঞ্চ:** এই নাটঘৰৰ মূল পৰিচালক বা সূত্ৰধাৰ হৈছে স্বয়ং পৰমেশ্বৰ (ভগৱান)। তেওঁৰ নিৰ্দেশতে এই পৃথিৱীলৈ মানুহ আহে আৰু নিজ নিজ ভূমিকা বা ভাও ভজাব লগা হয়। মানুহে সংসাৰৰ এই মঞ্চত সুখ-দুখ, হাঁহি-কান্দোন, প্ৰেম-বিৰহ আদিৰ অভিনয় কৰে।
- **ক্ষণভংগৰ জীৱন:** কবিয়ে আঙুলিয়াই দিছে যে মানুহে সংসাৰত কৰা মায়া-মোহ বা অহংকাৰবোৰ আচলতে ক্ষণভংগৰ। নাটকত অভিনেতাজনে অভিনয় শেষ হোৱাৰ পিছত যেনেকৈ সাজ-পোছাক সোলোকাই মঞ্চৰ পৰা বিদায় লয়, ঠিক তেনেদৰে মানুহেও নিজৰ আয়ুস শেষ হ’লে এই পৃথিৱীৰ নাটঘৰৰ পৰা বিদায় ল’ব লাগিব।
- **আধ্যাত্মিক সজাগতা:** মানুহে সংসাৰৰ অভিনয়ক ইমানেই সঁচা বুলি ভাবি লয় যে তেওঁ এই নাটৰ প্ৰকৃত গৰাকী অৰ্থাৎ ভগৱানক পাহৰি পেলায়। কবিতাটোৰ অন্তৰ্নিহিত বাৰ্তা এয়াই যে আমি যেন এই ক্ষণভংগৰ অভিনয়ৰ মাজতে আৱদ্ধ নাথাকি সেই পৰম সত্য বা ভগৱানৰ চৰণত নিজক সমৰ্পণ কৰিবলৈ শিকো।

অতি চমু প্ৰশ্নোত্তৰ (নম্বৰ: ১)

প্ৰশ্ন ১: নলিনীবালা দেৱীৰ “নাটঘৰ” কবিতাটো কেনেধৰণৰ কবিতা?

উত্তৰ: “নাটঘৰ” হৈছে এটি আধ্যাত্মিক, ৰহস্যবাদী আৰু প্ৰতীকীমূলক কবিতা।

প্ৰশ্ন ২: কবিয়ে ‘নাটঘৰ’ বুলি কাক অভিহিত কৰিছে?

উত্তৰ: কবিয়ে এই সমগ্ৰ সংসাৰ বা পৃথিৱীখনক ‘নাটঘৰ’ বুলি অভিহিত কৰিছে।

প্ৰশ্ন ৩: কবিৰ মতে এই নাটঘৰৰ প্ৰকৃত চালক বা পৰিচালক কোন?

উত্তৰ: এই নাটঘৰৰ প্ৰকৃত চালক বা পৰিচালক হৈছে স্বয়ং ভগৱান বা পৰমেশ্বৰ।

চমু প্ৰশ্নোত্তৰ (নম্বৰ: ২/৩)

প্ৰশ্ন ৪: “নাটঘৰ” কবিতাটোত মানুহৰ ভূমিকাক কবিয়ে কেনেকৈ দেখুৱাইছে?

উত্তৰ: কবিয়ে মানুহক এক এজন ‘অভিনেতা’ বা ‘পুতলা’ৰ সৈতে তুলনা কৰিছে। ভগৱানৰ অদৃশ্য সূতাৰ টোনত মানুহে এই সংসাৰৰ মঞ্চত হাঁহি-কান্দোন, সুখ-দুখৰ অভিনয় কৰে। নিজৰ নিৰ্দিষ্ট ভূমিকা বা ভাওটো শেষ হোৱাৰ লগে লগে মানুহে সকলো মায়া-মোহ এৰি এই মঞ্চৰ পৰা বিদায় ল’ব লগা হয়।

প্ৰশ্ন ৫: কবিতাটোৰ জৰিয়তে কবিয়ে মানৱ জীৱনৰ কি চিৰন্তন সত্য ডাঙি ধৰিছে?

উত্তৰ: কবিয়ে মানৱ জীৱনৰ ক্ষণভংগৰতাৰ চিৰন্তন সত্যটো ডাঙি ধৰিছে। সংসাৰত মানুহে যি ধন-জন, ক্ষমতা বা অহংকাৰ কৰে, সেই সকলোবোৰ নাটকৰ ক্ষণভংগৰ অভিনয়ৰ দৰেই অসাৰ। মৃত্যুৰ পিছত একোৱেই স্থায়ী হৈ নাথাকে, কেৱল পৰমাত্মাৰ সৈতে থকা আত্মিক সম্পৰ্কটোহে সত্য।

দীঘল প্ৰশ্নোত্তৰ (নম্বৰ: ৪/৫)

প্ৰশ্ন ৬: “নাটঘৰ” কবিতাটোৰ অন্তৰ্নিহিত তাৎপৰ্য বহলাই আলোচনা কৰা।

উত্তৰ: নলিনীবালা দেৱীৰ “নাটঘৰ” কবিতাটো ভাৰতীয় সনাতন দৰ্শনৰ ‘মায়াবাদ’ আৰু আধ্যাত্মিক চিন্তাৰ ওপৰত প্ৰতিষ্ঠিত। ইয়াৰ অন্তৰ্নিহিত তাৎপৰ্যসমূহ তলত দিয়া ধৰণে ভগাব পাৰি:

- **জীৱন এক নাট্যাভিনয়:** মহাকবি শ্বেইকছপীয়েৰৰ দৰেই অসমীয়া সাহিত্যত নলিনীবালা দেৱীয়েও জীৱনক এখন নাটকৰ সৈতে তুলনা কৰিছে। ইয়াত প্ৰতিজন মানুহৰে আহি খেলাৰ বাবে একোটা নিৰ্দিষ্ট ভূমিকা থাকে। কোনোবাই যদি ৰজাৰ ভাও লয়, কোনোবাই প্ৰজাৰ। কিন্তু নাটক শেষ হ’লে সকলো সমান।
- **মায়াৰ বন্ধন:** মানুহে সংসাৰৰ খেলিমেলিবোৰক সঁচা বুলি ভাবি ইয়াত আৱদ্ধ হৈ পৰে। এই মায়াৰ বাবেই মানুহে ঈশ্বৰক পাহৰি থাকে। কবিয়ে আমাক এই মায়াৰ মোহ ভাঙি প্ৰকৃত সত্যক চিনি পাবলৈ আহ্বান জনাইছে।
- **আত্মসমৰ্পণৰ ভাৱ:** কবিতাটোৰ শেষ লক্ষ্য হৈছে পৰমেশ্বৰৰ ওচৰত আত্মসমৰ্পণ। যিহেতু আমি কেৱল অভিনেতা হৈ, গতিকে মূল পৰিচালকজনৰ ইচ্ছাক মানি লৈ নিষ্কামভাৱে কৰ্তব্য কৰি যোৱাটোৱেই জীৱনৰ সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ পথ।

প্ৰশ্ন ৭: “নাটঘৰ” কবিতাত কবিয়ে ‘সাজ-পোছাক সোলোকাই খোৱা’ বুলি ক’বলৈ গৈ কি বুজাব খুজিছে?

উত্তৰ: নাটকত অভিনয় কৰা শিল্পীসকলে নিজৰ ভাও শেষ হোৱাৰ পিছত যেনেকৈ নাটকৰ সাজ-পোছাকবোৰ গ্ৰীণ ৰুমত সোলোকাই থৈ নিজৰ স্বাভাৱিক ৰূপলৈ ঘূৰি যায়, ঠিক তেনেদৰে মানুহেও মৃত্যুৰ সময়ত নিজৰ এই পাৰ্থিৱ শৰীৰ, সামাজিক পৰিচয়, ধন-সম্পদ আদি সকলোবোৰ এই পৃথিৱীতে এৰি থৈ যাব লগা হয়। কবিয়ে ইয়াৰ মাজেৰে মানৱ জীৱনৰ চৰম সত্য— ‘মৃত্যু’ আৰু ‘ত্যাগ’ক বুজাব খুজিছে।

প্ৰশ্ন ৮: মানুহে এই সংসাৰত কিয় অহংকাৰ কৰা অনুচিত বুলি কবিয়ে ভাবিছে?

উত্তৰ: কবিৰ মতে, মানুহ এই পৃথিৱীৰ স্বতন্ত্ৰ গৰাকী নহয়, তেওঁ কেৱল এজন পুতলা অভিনেতা হৈছে। মানুহে যি ক্ষমতা, সৌন্দৰ্য বা সম্পত্তিৰ বাবে অহংকাৰ কৰে, সেই সকলোবোৰ পৰমেশ্বৰৰ দ্বাৰা নিৰ্ধাৰিত ক্ষণেকীয়া উপহাৰহে। যিহেতু এই সকলোবোৰ মায়াময় আৰু ইয়াৰ শেষ পৰিণতি বিনাশ, গতিকে এটা আধৰুৱা নাটকৰ চৰিত্ৰ হৈ অহংকাৰ কৰাটো সম্পূৰ্ণ অনুচিত।

৩/ বিশ্লেষণাত্মক দীঘল প্ৰশ্ন (নম্বৰ: ৫)

প্ৰশ্ন ৯: নলিনীবালা দেৱীৰ “নাটঘৰ” কবিতাটোৰ মাজত প্ৰকাশ পোৱা ভাৰতীয় দৰ্শনৰ ‘মায়াবাদ’ৰ প্ৰভাৱ আলোচনা কৰা।

উত্তৰ: নলিনীবালা দেৱীৰ কাব্য প্ৰতিভাৰ মূল ভেটি আছিল উপনিষদ আৰু ভাৰতীয় সনাতন দৰ্শন। তেওঁৰ “নাটঘৰ” কবিতাটোত এই দৰ্শনৰ ‘মায়াবাদ’ (Illusion) অতি স্পষ্টকৈ ফুটি উঠিছে।

- **মায়া আৰু মোহ:** ভাৰতীয় দৰ্শন অনুসৰি এই দৃশ্যমান জগতখন সত্য নহয়, ই এখন মায়াৰ খেলা। “নাটঘৰ” কবিতাতো কবিয়ে সংসাৰক এখন কাল্পনিক ৰংগমঞ্চ বুলি কৈ এই মায়াবাদকে সমৰ্থন কৰিছে। মানুহে যি সুখ-দুখ বা আত্মীয়তাক সত্য বুলি ভাবি কান্দে বা হাঁহে, সি আচলতে নাটকৰ মায়াজালহে।
- **ঈশ্বৰেই সূত্ৰধাৰ:** দৰ্শনৰ মতে ভগৱানেই এই বিশ্বব্ৰহ্মাণ্ডৰ একমাত্ৰ পৰিচালক বা নিয়ন্তা। কবিতাতো কবিয়ে ভগৱানক নাটকৰ মূল ‘পৰিচালক’ বা ‘সূত্ৰধাৰ’ হিচাপে প্ৰতিষ্ঠা কৰিছে, যাৰ নিৰ্দেশত জীৱই কাম কৰে।
- **মুক্তিৰ চেতনা:** মায়াৰ বন্ধনৰ পৰা মুক্ত হৈ পৰমাত্মাৰ ওচৰত শৰণ লোৱাটোৱেই ভাৰতীয় দৰ্শনৰ লক্ষ্য। কবি নলিনীবালা দেৱীয়েও কবিতাটোৰ শেষত এই ক্ষণভংগৰ অভিনয়ৰ অন্তৰালত থকা চিৰন্তন সত্য অৰ্থাৎ ভগৱানক চিনি পাবলৈ পাঠকক উদ্বুদ্ধ কৰিছে।

দেৱকান্ত বৰুৱাৰ “অসার্থক”

অসমীয়া সাহিত্যৰ ‘কলংপাৰৰ কবি’ নামেৰে খ্যাত দেৱকান্ত বৰুৱাৰ “অসার্থক” কবিতাটো তেওঁৰ বিখ্যাত প্ৰেমৰ কবিতা সংকলন ‘সাগৰ দেখিছা’ৰ এক অন্যতম শ্ৰেষ্ঠ কবিতা। নলিনীবালা দেৱীৰ কবিতাটো আধ্যাত্মিক ভাবধাৰাৰ বিপৰীতে, দেৱকান্ত বৰুৱাৰ “অসার্থক” কবিতাটো সম্পূৰ্ণৰূপে মানৱীয় প্ৰেম, বিৰহ আৰু জীৱনৰ বাস্তৱিক দৃষ্টিভঙ্গীৰ ওপৰত প্ৰতিষ্ঠিত।

কবিতাটোৰ সাৰাংশঃ

“অসার্থক” কবিতাটোত কবিয়ে প্ৰেমৰ এক ব্যতিক্ৰমী আৰু গভীৰ বাস্তৱসন্মত ৰূপ ডাঙি ধৰিছে। সাধাৰণতে প্ৰেম ব্যৰ্থ বা অসার্থক হ’লে মানুহ ভাঙি পৰে বা জীৱনটো বৃথা যেন অনুভৱ কৰে। কিন্তু কবি দেৱকান্ত বৰুৱাৰ মতে, প্ৰেমত মিলন নঘটিলেই বা প্ৰেয়সী আঁতৰি গ’লেই প্ৰেম ‘অসার্থক’ হৈ নাযায়।

কবিয়ে স্বীকাৰ কৰিছে যে প্ৰেয়সীৰ সৈতে তেওঁৰ মিলন নহ’ল, জীৱনৰ সোণালী সপোনবোৰ আধৰুৱা হৈ ৰ’ল আৰু প্ৰেয়সীয়ে হয়তো তেওঁক পাহৰিয়ে পেলালে। কিন্তু তথাপিও তেওঁৰ প্ৰেম অসার্থক নহয়। কাৰণ, এই প্ৰেমৰ বাবেই কবিৰ হৃদয়ে অনুভৱ কৰিবলৈ শিকিলে, তেওঁৰ চকুৱে চকুলো টুকিবলৈ শিকিলে আৰু তেওঁৰ কণ্ঠই কবিতাৰ সুৰ পালে। প্ৰেয়সীৰ সান্নিধ্যে কবিৰ জীৱনক যি আবেগ, অনুভূতি আৰু সৃষ্টিশীলতা দিলে— সি ক্ষণিকীয়া হ’লেও অমূল্য।

জীৱনৰ শেষ মুহূৰ্তত যেতিয়া কবিয়ে অতীতলৈ উভতি চাব, তেতিয়া তেওঁৰ কোনো অনুশোচনা নাথাকিব। মিলন নহ’লেও, কাৰোবাক অন্তৰেৰে ভাল পাব পৰাটো আৰু সেই প্ৰেমৰ স্মৃতি বুকুত কঢ়িয়াই লৈ ফুৰিব পৰাটোৱেই জীৱনৰ এক ডাঙৰ সাৰ্থকতা। সংক্ষেপে ক’বলৈ গ’লে, প্ৰেমৰ সাৰ্থকতা প্ৰাপ্তি নহয়, প্ৰেমৰ গভীৰ অনুভৱ আৰু আত্মিক উপলব্ধিতহে— এয়াই কবিতাটোৰ মূল সাৰাংশ।

অতি চমু প্ৰশ্নোত্তৰ (নম্বৰ: ১)

প্ৰশ্ন ১: দেৱকান্ত বৰুৱাক কি কবি বুলি জনা যায়?

উত্তৰ: দেৱকান্ত বৰুৱাক ‘কলংপাৰৰ কবি’ বা আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ ৰোমাণ্টিক কবি বুলি জনা যায়।

প্ৰশ্ন ২: দেৱকান্ত বৰুৱাৰ একমাত্ৰ কবিতা পুথিখনৰ নাম কি?

উত্তৰ: তেওঁৰ একমাত্ৰ আৰু যুগান্তকাৰী কবিতা পুথিখনৰ নাম ‘সাগৰ দেখিছা’ (১৯৪৫)।

প্ৰশ্ন ৩: কবিৰ মতে প্ৰেম কেতিয়া সাৰ্থক হয়?

উত্তৰ: কবিৰ মতে প্ৰেম কেৱল মিলনতে সাৰ্থক নহয়, বৰঞ্চ প্ৰেমৰ গভীৰ অনুভৱ আৰু ই কঢ়িয়াই অনা আত্মিক জাগৰণৰ মাজতহে প্ৰেম সাৰ্থক হয়।

চমু প্ৰশ্নোত্তৰ (নম্বৰ: ২/৩)

প্ৰশ্ন ৪: কবিয়ে নিজৰ প্ৰেমক কিয় ‘অসার্থক’ নহয় বুলি কৈছে?

উত্তৰ: কবিৰ প্ৰেমত মিলন ঘটা নাছিল আৰু প্ৰেয়সীও তেওঁৰ জীৱনৰ পৰা আঁতৰি গৈছিল। সাধাৰণ দৃষ্টিত ই এক ব্যৰ্থ প্ৰেম। কিন্তু কবিয়ে ইয়াক অসার্থক নহয় বুলি কৈছে, কাৰণ এই প্ৰেমৰ বাবেই তেওঁৰ হৃদয়ে আবেগ-অনুভূতিৰ উমান পাইছিল, চকুৱে চকুলো টুকিবলৈ শিকিছিল আৰু জীৱনটোক এক নতুন দৃষ্টিভঙ্গীৰে চাবলৈ শিকিছিল। এই আত্মিক লাভলাভৰ বাবেই তেওঁৰ প্ৰেম সাৰ্থক।

প্ৰশ্ন ৫: দেৱকান্ত বৰুৱাৰ “অসার্থক” কবিতাটোৰ মূল বৈশিষ্ট্য কি?

উত্তৰ: এই কবিতাটোৰ মূল বৈশিষ্ট্য হৈছে ইয়াত প্ৰেমৰ এক যুক্তিবাদী আৰু বাস্তৱসন্মত গ্ৰহণযোগ্যতা প্ৰকাশ পাইছে। ইয়াত প্ৰেম হেৰুৱাৰ পিছত কোনো চৰম নৈৰাশ্য বা প্ৰেয়সীৰ প্ৰতি ক্ষোভ নাই, বৰঞ্চ বিৰহকো জীৱনৰ এক যোগাত্মক শক্তি হিচাপে আঁকোৱালি লোৱাৰ মানসিকতা প্ৰকাশ পাইছে।

ভৱানন্দ দত্তৰ “ৰাজপথ”

কবিতাটোৰ সাৰাংশ

ভৱানন্দ দত্তৰ “ৰাজপথ” কবিতাটো অসমীয়া প্ৰগতিবাদী (Progressive) কাব্য সাহিত্যৰ এক মাইলৰ খুঁটি। এই কবিতাটোত কবিয়ে ‘ৰাজপথ’ বা পথটোক এটা জড় বস্তু হিচাপে নোচোৱাকৈ, তাক সমাজৰ শ্ৰেণী বৈষম্য, শ্ৰমজীৱী মানুহৰ সংগ্ৰাম আৰু ইতিহাসৰ পৰিৱৰ্তনৰ এক জীৱন্ত আৰু নীৰৱ সাক্ষী হিচাপে অংকন কৰিছে।

ৰাজপথ হৈছে সমাজৰ সকলো শ্ৰেণীৰ মানুহৰ মিলনভূমি। ইয়াৰ বুকুৱেদি ধনী-দুখীয়া, শোষক-শোষিত সকলোৱেই চলাচল কৰে। একদিকে বিলাসী গাড়ীত উঠি অহা ধনী শ্ৰেণীৰ অহংকাৰ আৰু আনফালে খালি ভৰিৰে খোজ কাঢ়ি যোৱা শ্ৰমজীৱী জনতাৰ ক্লান্তি আৰু চকুলো— এই দুয়োটা বিপৰীত ছবিকে ৰাজপথে নিজৰ পিঠিত কঢ়িয়াই লৈ ফুৰে। দিনৰ পিছত দিন ধৰি যিবোৰ শ্ৰমিকে নিজৰ তেজ-ঘাম দি এই ৰাজপথ নিৰ্মাণ কৰিলে, সমাজৰ পুঁজিবাদী ব্যৱস্থাই তেওঁলোকক এই পথৰ দাঁতিৰে অৱহেলিত কৰি ৰাখিলে।

কবিয়ে ৰাজপথক এক বিপ্লৱী চেতনাৰ প্ৰতীক হিচাপেও দেখুৱাইছে। ৰাজপদ্ধতিয়ে কেৱল নীৰৱে অত্যাচাৰ সহ্যই নকৰে, বৰঞ্চ ইয়াৰ বুকুৱেদি বৈ যোৱা শ্ৰমিক-জনতাৰ সমদল, ধৰ্মঘট আৰু ক্ষোভৰ আন্দোলনে সমাজ পৰিৱৰ্তনৰ সংকেত দিয়ে। ইতিহাসৰ বহু পৰিৱৰ্তন, ৰজা-মহাৰজাৰ উত্থান-পতন এই ৰাজপথৰ ধূলিতে বিলীন হৈ গৈছে, কিন্তু ৰাজপথ চিৰন্তন হৈ ৰৈছে। শেষত, কবিতাটোৱে সমাজৰ নিষ্পেষিত শ্ৰমিক শ্ৰেণীৰ প্ৰতি গভীৰ সহানুভূতি আৰু সমাজত সাম্যবাদ প্ৰতিষ্ঠাৰ এক বলিষ্ঠ বাৰ্তা বহন কৰে।

২/ সম্ভাৱ্য প্ৰশ্ন আৰু উত্তৰ

অতি চমু প্ৰশ্নোত্তৰ (নম্বৰ: ১)

প্ৰশ্ন ১: “ৰাজপথ” কবিতাটোৰ কবি কোন?

উত্তৰ: কবিতাটোৰ কবি হ’ল বিশিষ্ট প্ৰগতিবাদী কবি আৰু চিন্তাবিদ ভৱানন্দ দত্ত।

প্ৰশ্ন ২: ভৱানন্দ দত্তৰ ‘ৰাজপথ’ কেনেধৰণৰ কবিতা?

উত্তৰ: ‘ৰাজপথ’ এক শ্ৰেণী-সচেতন, বাস্তৱধৰ্মী আৰু মাৰ্ক্সবাদী ভাৱাদৰ্শৰ প্ৰগতিবাদী কবিতা।

প্ৰশ্ন ৩: ৰাজপথ আচলতে কাৰ তেজ-ঘামেৰে নিৰ্মিত?

উত্তৰ: ৰাজপথ আচলতে সমাজৰ তলিৰ খানি খোৱা অৱহেলিত শ্ৰমজীৱী বনুৱা সমাজৰ তেজ আৰু ঘামেৰে নিৰ্মিত।

চমু প্ৰশ্নোত্তৰ (নম্বৰ: ২/৩)

প্ৰশ্ন ৪: ‘ৰাজপথ’ কবিতাটোত কেনেধৰণৰ শ্ৰেণী বৈষম্য প্ৰকাশ পাইছে?

উত্তৰ: কবিতাটোত ৰাজপথৰ বুকুৰে পাৰ হৈ যোৱা দুটা বিপৰীত শ্ৰেণীৰ ছবি ফুটি উঠিছে। এফালে সমাজৰ মুষ্টিমেয় ধনী আৰু প্ৰভাৱশালী শোষক শ্ৰেণী, যিসকলে বিলাসী বাহনেৰে ৰাজপথ কঁপাই যায়; আৰু আনফালে আছে সেইসকল দৰিদ্ৰ শ্ৰমিক, যিসকল খালী ভৰিৰে খোজ কাঢ়ি ভাগৰুৱা হৈ পৰে। এইদৰে কবিতাটোত পুঁজিবাদী সমাজৰ স্পষ্ট বৈষম্য প্ৰকাশ পাইছে।

প্ৰশ্ন ৫: “ৰাজপথ কেৱল জড় শিল-বালিৰ সমষ্টি নহয়”— কবি ভৱানন্দ দত্তৰ দৃষ্টিত ইয়াৰ স্বৰূপ কি?

উত্তৰ: কবিৰ দৃষ্টিত ৰাজপথ এক চেতনা থকা জীৱন্ত সত্তা। ই মানুহৰ সুখ-দুখ, সমাজৰ বিপ্লৱ-আন্দোলন আৰু সভ্যতাৰ ক্ৰমবিকাশক অতি ওচৰৰ পৰা প্ৰত্যক্ষ কৰে। যিয়েই ইয়াৰ ওপৰেৰে পাৰ হৈ যায়, ৰাজপদ্ধতিয়ে কাৰোবাক পুৰস্কাৰ আৰু কাৰোবাক শোষণ কৰাৰ সমগ্ৰ ইতিহাস বুকুত সাৱটি ৰাখে।

প্ৰশ্ন ৬: “ৰাজপথ” কবিতাটোৰ অন্তৰ্নিহিত তাৎপৰ্য বা সামাজিক বাৰ্তা আলোচনা কৰা।

উত্তৰ: ভৱানন্দ দত্তৰ “ৰাজপথ” কেৱল এটি বৰ্ণনাকেন্দ্ৰিক কবিতা নহয়, ইয়াৰ অন্তৰ্ভুক্ত এক গভীৰ মাৰ্ক্সবাদী সমাজ চেতনা লিপিবদ্ধ হৈ আছে।

- **শ্ৰমিকৰ অৱদানৰ স্বীকৃতি:** কবিয়ে দেখুৱাইছে যে যিখন ৰাজপথেৰে আজি সমাজৰ উচ্চবিত্তসকলে অহংকাৰেৰে খোজ কাঢ়িছে বা গাড়ী চলাইছে, সেই পথটো সাজিছিল সমাজৰ শ্ৰমিকসকলে। কিন্তু এই পুঁজিবাদী সমাজ ব্যৱস্থাই তেওঁলোকক সদায় পথৰ কাষলৈ ঠেলি দিয়ে।
- **বিপ্লৱৰ প্ৰতীক:** ৰাজপথ কেৱল যাতায়তৰ মাধ্যম নহয়, ই হ’ল গণ-আন্দোলনৰ প্ৰধান থলী। ইয়াৰ বুকুৱেদি জনতাৰ যি ক্ষোভৰ সমদল পাৰ হৈ যায়, সিয়েই পুৰণি পুঁজিবাদী শাসন ব্যৱস্থাক কঁপাই তোলে।
- **চিৰন্তন সত্য:** ৰজা আহে, ৰজা যায়, সাম্ৰাজ্য ধ্বংস হয়, কিন্তু পথ আৰু পথ নিৰ্মাণ কৰা শ্ৰমিক শ্ৰেণী চিৰকাল থাকি যায়।

নৱকান্ত বৰুৱাৰ “ইয়াত নদী আছিল”

অসমীয়া কাব্য জগতৰ বিশিষ্ট আধুনিক কবি নৱকান্ত বৰুৱাৰ “ইয়াত নদী আছিল” কবিতাটো এক অত্যন্ত গভীৰ আৰু প্ৰতীকীমূলক আধুনিক কবিতা। এই কবিতাটোত কবিয়ে কেৱল প্ৰকৃতিৰ পৰিৱৰ্তনৰ কথাই কোৱা নাই, বৰঞ্চ ইয়াৰ আঁৰত আধুনিক মানৱ সভ্যতাৰ যান্ত্ৰিকতা, জীৱনৰ শূন্যতা আৰু হেৰাই যোৱা প্ৰাণময়তাক অতি সুন্দৰকৈ ডাঙি ধৰিছে।

কবিতাটোৰ সাৰাংশ

“ইয়াত নদী আছিল” কবিতাটো আধুনিক যুগৰ এক মৰ্মান্তিক বাস্তৱৰ দলিল। কবিতাটোত ‘নদী’ শব্দটোক কেৱল বৈ যোৱা পানীৰ সোঁত হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰা হোৱা নাই; নদী ইয়াত প্ৰাণ, গতিময়তা, সৃষ্টিশীলতা আৰু ঐতিহ্যৰ প্ৰতীক। কবিয়ে অতীতৰ স্মৃতি ৰোমন্থন কৰি কৈছে যে এসময়ত যি ঠাইত এখন প্ৰাণময়, গতিশীলা নদী বৈ আছিল, আজি সেই ঠাই শুকাই মৰুমূমিৰ দৰে হৈ পৰিছে। নদীখন শুকাই যোৱাৰ লগে লগে নদীক কেন্দ্ৰ কৰি গঢ়ি উঠা প্ৰকৃতিৰ সৌন্দৰ্য আৰু মানুহৰ আবেগ-অনুভূতিবোৰো মৰি হেৰাই গৈছে। নদীৰ ঠাইত এতিয়া কেৱল তপত বালি আৰু শিল পৰি আছে।

এই প্ৰাকৃতিক পৰিৱৰ্তনৰ মাজেৰে কবিয়ে আচলতে আধুনিক মানুহৰ ক্ৰমবৰ্ধমান যান্ত্ৰিক জীৱনটোক ব্যংগ কৰিছে। আধুনিক সভ্যতাৰ নামত মানুহে নিজৰ ভিতৰৰ সহজ-সৰল আবেগ, মৰম-চেনেহ আৰু আধ্যাত্মিক সংযোগ হেৰুৱাই পেলাইছে। মানুহৰ হৃদয়বোৰ এতিয়া নদীৰ শুকান বালিৰ দৰেই উকা আৰু প্ৰাণহীন। প্ৰকৃতিৰ ধ্বংস আৰু মানৱীয় মূল্যবোধৰ অৱক্ষয়— এই দুয়োটা দিশকে কবিয়ে কবিতাটোত অতি সংবেদনশীলতাৰে একাকাৰ কৰি দেখুৱাইছে।

অতি চমু প্ৰশ্নোত্তৰ (নম্বৰ: ১)

প্ৰশ্ন ১: “ইয়াত নদী আছিল” কবিতাটোৰ কবি কোন?

উত্তৰ: কবিতাটোৰ কবি হ’ল আধুনিক অসমীয়া কাব্য সাহিত্যৰ অন্যতম কাণ্ডাৰী নৱকান্ত বৰুৱা (সীমা দত্ত)।

প্ৰশ্ন ২: এই কবিতাটোত ‘নদী’ শব্দটোৱে কিহৰ প্ৰতীক হিচাপে কাম কৰিছে?

উত্তৰ: কবিতাটোত ‘নদী’ শব্দটোৱে জীৱনৰ গতিময়তা, প্ৰাণ আৰু সৃষ্টিশীলতাৰ প্ৰতীক হিচাপে কাম কৰিছে।

প্ৰশ্ন ৩: নদীখন শুকাই যোৱাৰ পিছত তাৰ ঠাইত কি ৰৈ গ’ল?

উত্তৰ: নদীখন শুকাই যোৱাৰ পিছত তাৰ ঠাইত কেৱল তপত বালি, শুকান শিল আৰু এক গভীৰ শূন্যতা ৰৈ গ’ল।

চমু প্ৰশ্নোত্তৰ (নম্বৰ: ২/৩)

প্ৰশ্ন ৪: কবি নৱকান্ত বৰুৱাই নদীৰ শুকাই যোৱা ৰূপটোৰ মাজেৰে মানৱ সমাজৰ কি ছবি দেখুৱাব খুজিছে?

উত্তৰ: কবিয়ে নদীৰ শুকাই যোৱা ৰূপটোৰ মাজেৰে আধুনিক মানুহৰ মনৰ ভিতৰৰ মৰুভূমিক দেখুৱাব খুজিছে।

যিদৰে নদীখন শুকাই প্ৰাণহীন হৈ পৰিছে, ঠিক সেইদৰে আধুনিক যান্ত্ৰিক সভ্যতাৰ প্ৰভাৱত মানুহৰ হৃদয়ৰ পৰাও মৰম, প্ৰেম, দয়া আৰু সহানুভূতিৰ দৰে কোমল অনুভূতিবোৰ শুকাই নাইকীয়া হৈ পৰিছে।

প্ৰশ্ন ৫: “ইয়াত নদী আছিল” কবিতাটোৰ মূল সুৰটো কি?

উত্তৰ: কবিতাটোৰ মূল সুৰটো হৈছে নৈৰাশ্যবোধ, হেৰাই যোৱা অতীতৰ প্ৰতি ব্যাকুলতা (Nostalgia) আৰু আধুনিক সভ্যতাৰ যান্ত্ৰিকতাৰ বিৰুদ্ধে এক কৰুণ আৰ্তনাদ। কবিয়ে ইয়াত প্ৰকৃতি আৰু মানৱ আত্মাৰ খৰাং ৰূপটোক সমান্তৰালভাৱে তুলি ধৰিছে।

দীঘল প্ৰশ্নোত্তৰ (নম্বৰ: ৪/৫)

প্ৰশ্ন ৬: “ইয়াত নদী আছিল” কবিতাটোৰ শৈল্পিক সৌন্দৰ্য আৰু অন্তৰ্নিহিত তাৎপৰ্য আলোচনা কৰা।

উত্তৰ: নৱকান্ত বৰুৱাৰ “ইয়াত নদী আছিল” এটা অত্যন্ত সাৰ্থক আধুনিক প্ৰতীকী কবিতা। ইয়াৰ অন্তৰ্নিহিত তাৎপৰ্য তলত দিয়া ধৰণে বুজিব পাৰি:

- **প্ৰকৃতি আৰু মানুহৰ সম্পৰ্ক:** কবিয়ে দেখুৱাইছে যে নদী কেৱল প্ৰকৃতিৰ অংগ নহয়, ই সভ্যতাৰো জন্মদাত্ৰী। নদী শুকাই যোৱাৰ অৰ্থ কেৱল পানী শুকাই যোৱা নহয়, ইয়াৰ অৰ্থ হ’ল এটা সংস্কৃতি আৰু এটা জীৱনবোধৰ মৃত্যু হোৱা।
- **আধুনিক জীৱনৰ শূন্যতা:** আধুনিক মানুহে অট্টালিকা, কল-কাৰখানা আদি সাজি বাহিৰত উন্নতি কৰিছে ঠিকেই, কিন্তু ভিতৰৰ পৰা তেওঁলোক চৰম নিঃসংগ আৰু শূন্য। কবিতাটোত উল্লেখ থকা ‘শুকান শিল আৰু বালি’ আচলতে আধুনিক মানুহৰ এই আত্মিক খৰাঙৰে প্ৰতিৰূপ।
- **কাব্যিক প্ৰকাশভংগী:** কবিয়ে জতুৱা থলুৱা শব্দ আৰু সুন্দৰ চিত্ৰকল্পৰ (Imagery) ব্যৱহাৰ কৰি অতীতৰ সজীৱতা আৰু বৰ্তমানৰ মৰুভূমিত পৰিণত হ’ব।

গতিকে, কবিতাটোৱে আমাক সঁকীয়াই দিয়ে যে প্ৰকৃতি আৰু হৃদয়ৰ প্ৰাণময়তাক ধৰি ৰাখিব নোৱাৰিলে মানৱ সভ্যতা এদিন কেৱল এটা কংক্ৰীটৰ মৰুভূমিত পৰিণত হ’ব।